

УДК 332.122658.310.9

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЛУГАНСЬКОГО РЕГІОНУ

Алексєєв А.С.*НАН України «Інститут економіко-правових досліджень»*

У статті запропоновано виокремлення диспропорції у розвитку економіки Луганського регіону. Проведено аналіз залежності обсягів введеного у експлуатацію житла від Внутрішнього регіонального продукту. Обґрунтовано актуальність проблеми усунення окремо визначених диспропорцій у економіці регіону.

Ключові слова: диспропорції, регіон, розвиток, коефіцієнт, структура, будівництво.

This article presents a selection of disparities in economic development in Lugansk region. The analysis of the dependence of commissioned housing from domestic regional product was given. The urgency eliminate problems separately identified disparities in the region's economy were grounded.

Key words: disproportions, region, development, coefficients, structure, building.

Актуальність проблеми. Сучасні макроекономічні тенденції обумовлюють необхідність дотримання певного балансу економічних показників, для стрімкого розвитку регіону. Відхилення показників пропорційності може призводити до нерівномірного розвитку, що треба враховувати при розробці стратегії розвитку кожного регіону

Аналіз останніх наукових досліджень. Вивченню та аналізу різних аспектів нерівномірності розвитку економік регіонів та її прояву у вигляді диспропорцій присвячені численні наукові публікації як вітчизняних, так і закордонних учених. Н. Баранський, Х. Бос, Б. Губський, Б. Данилишин, З. Варналій, В. Геєць, Я. Жаліло, А. Мокій – провідні розробники теорій регіонального розвитку.

На основі огляду публікацій, можна зробити висновок, що значна кількість публікацій, що висвітлюють питання диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів підтверджує актуальність та необхідність подальшого дослідження цього питання.

Метою роботи є визначення регіональних диспропорцій, проведення

аналізу виявлених диспропорцій, розрахунок коефіцієнту пропорційності та розробка пропозицій щодо їх усунення.

Викладення основного матеріалу дослідження. Досліджуючи етимологію поняття диспропорції, зазначимо, що класичному розумінні пропорція являє собою певне співвідношення частин цілого [1]. В економічних пропорціях даними частинами виступають окремі підсистеми, елементи та компоненти народного господарства. За матеріально-речовою ознакою економічні пропорції поділяються на трудові, речові та вартісні; за економічним змістом у їхньому складі виокремлюють народногосподарські, галузеві, міжгалузеві, територіальні, зовнішньоекономічні пропорції[2].

Зумовлена необхідність виявлення регіональних пропорцій, у першу чергу, тим, що саме за їх допомогою можливе визначення рівня господарського розвитку всієї системи регіонів країни та співвідношень між регіонами, а також масштабів та характеру регіональних та міжрегіональних виробничих зв'язків. М.Некрасов, наголошував на необхідності систематичного аналізу регіональних пропорцій, що формуються, з метою своєчасного запобігання можливості виникнення диспропорцій в регіональному розвитку народного господарства, планомірної підтримки та покращення його територіальної пропорційності[5].

Формування регіональних пропорцій є досить тривалим процесом у часі. Визначальну роль у їхньому утворенні відіграють «локалізація» виробництва (за А.Маршаллом)[4], формування за рахунок існування «моторних» галузей або особливих населених пунктів, де концентруються інноваційні виробництва, «осей» та «полюсів розвитку» (за Ф.Перру, Ж.Будвіль, П.Потьє), певний характер взаємовідносин між «центром» та «периферійними» регіонами (за Дж.Фрідманом), закономірності розповсюдження інновацій між регіонами (за Т.Хегерстрандом)[7], взаємозалежність характеру розміщення виробництва та розселення населення (Н.Баранський)[3], процеси урбанізації (П.Хаггет), особливості конкуренції та виникнення кластерів (М.Портер)[6], глобалізація (В.Чужиков) тощо.

Проаналізуємо диспропорції між введеним у експлуатацію житлом та іншими статистичними показниками розвитку Луганського регіону.

Під час огляду та аналізу статистичних звітів про розвиток та функціонування Луганського регіону було виявлено диспропорції у показниках житлового будівництва. Проблема забезпечення населення житлом, належить до найгостріших соціально-економічних проблем в Україні. Наша країна має потребу у функціонуванні цивілізованого ринку житла та підвищені можливостей населення реалізувати право на житло. Зіставлення реальних доходів населення і вартості житлового будівництва демонструє, що більшість українців не мають в своєму розпорядженні коштів, достатніх для придбання житла.

У той час, як досліджуваний регіон демонструє ознаки економічного росту, темпи будівництва нового житла у Луганську та області характеризуються низькими показниками.

Нами було проведено співставлення показників введення у експлуатацію нового житла та ВРП.

Було розглянуто та проаналізовано статистичні дані по наступним регіонам: Луганський, Донецький, Одеський, Закарпатський, Полтавський та Івано-Франківський[8]. Підбір регіонів порівняння здійснювався з метою забезпечити розрахунок справедливих коефіцієнтів. Київський регіон не було включено до дослідження, у зв'язку з підвищеним попитом на житло у столиці.

Наявність Одеської та Донецької областей у аналізі дозволить порівняти показники досліджуваного регіону з провідними промисловими центрами, Полтавська область виконує роль середньостатистичної української області. Закарпатський та Івано-франківський регіони використані для порівняння з непромисловими регіонами.

Згідно отриманих даних, на протязі періоду, що досліджується, в Луганській області на 1 млн. грн. створених благ приходиться 7,4 кв.м. введеного у експлуатацію житла. У Донецькій області ситуація, згідно показника, гірша. У індустріально розвинутому Одеському регіоні, значення даного показника у 3 рази перевищує значення.

Тобто у Луганському та Донецькому регіонах рівень розвитку народного господарства перевищує рівень розвитку житлового будівництва. Така ситуація призводить до стрімкого подорожання житлової площі, та, як наслідок погіршення житлових умов населення.

Таблиця 1. Залежність обсягів введеного у експлуатацію житла від Внутрішнього регіонального продукту.

	2007			2008			2009			2010			2011			Усеред- нений К.З. 1** (2007- 2011 рр.)
	ВЕЖ (тис. м ²)	ВРП (млн. грн.)	К.З.1* (млн. грн.)	ВЕЖ (тис. м ²)	ВРП (млн. грн.)	К.З.1* (млн. грн.)	ВЕЖ (тис. м ²)	ВРП (млн. грн.)	К.З.1* (млн. грн.)	ВЕЖ (тис. м ²)	ВРП (млн. грн.)	К.З.1* (млн. грн.)	ВЕЖ (тис. м ²)	ВРП (млн. грн.)	К.З.1* (млн. грн.)	
Луганська	253	19716	0,0128	228	24159	0,0094	259	32280	0,0080	249	45541	0,0055	35	38451	0,0009	0,0074
Донецька	329	58044	0,0057	382	72361	0,0053	371	92093	0,0040	437	128986	0,0034	173	103739	0,0017	0,0041
Полтавська	210	18099	0,0116	224	22179	0,0101	278	28355	0,0098	261	44291	0,0058	156	33629	0,0046	0,0088
Одеська	450	20762	0,0217	663	24898	0,0266	793	33116	0,0239	847	53878	0,0157	537	48250	0,0111	0,0203
Івано- Франківська	332	9622	0,0345	392	11316	0,0346	455	13916	0,0327	517	20446	0,0253	381	16100	0,0237	0,0309
Закарпатська	232	6700	0,0346	293	8185	0,0358	351	10508	0,0334	393	15299	0,0257	169	12542	0,0135	0,0294

* К.З.1. – Коефіцієнт залежності. Демонструє відношення обсягів житла, введеного у експлуатацію до ВРП. Використовується для визначення диспропорції

** Усереднений коефіцієнт залежності. Середній показник К.З. за досліджуваний період.

У Івано-франківській та Закарпатській областях значення К.З.¹ перевищує показник Луганського регіону у 4,5 рази, що свідчить про задоволення потреби у житлі за рахунок новобудов, та як наслідок, зниження вартості житлової площі.

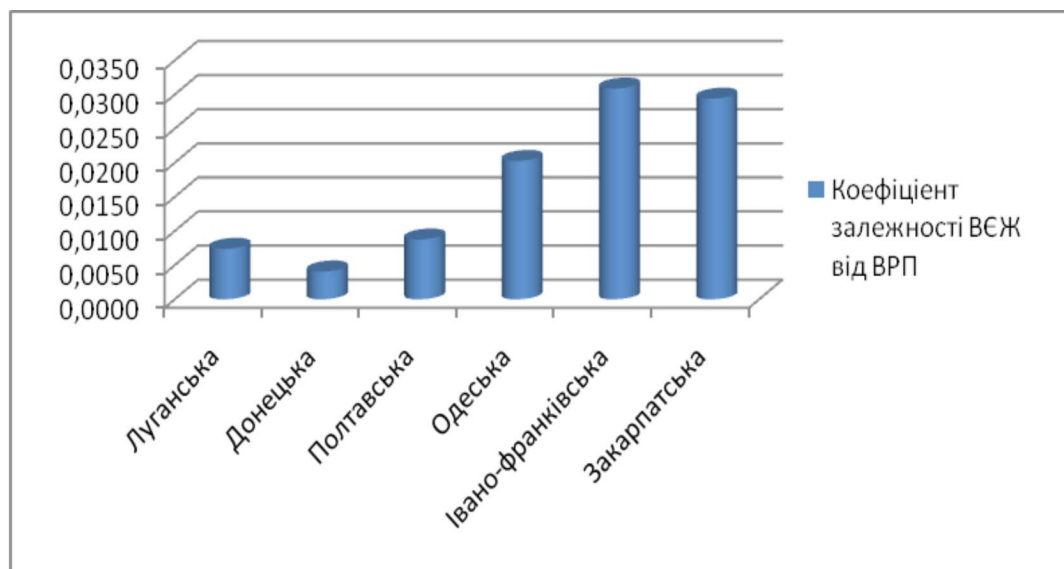

Рис. 1. Діаграма Коефіцієнту залежності введеного в експлуатацію житла від ВРП

Висновки. У даній роботі було визначено та досліджено економічні диспропорції, пов'язані з низькими темпами житлового будівництва у Луганському регіоні. Було розраховано коефіцієнти залежності введеної у експлуатацію житлової площі від рівня валового регіонального прибутку.

У порівнянні з такими регіонами, як Івано-Франківська, Одеська та Закарпатська області, диспропорції Луганського регіону характеризуються серйозними відхиленнями. Тобто, за умов росту основних економічних показників функціонування регіону, спостерігаються низькі темпи житлового будівництва, що призводить до росту цін на ринку первинного та вторинного житла. Така ситуація призводить до погіршення житлових умов населення, та, як наслідок, погіршення рівня привабливості регіону для кваліфікованих працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Большой экономический словарь / под ред. А.Н.Азрилияна. — 6-е изд., доп. — М., 2004. — С. 866.
2. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. / Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. ; за ред. С.В.Мочерного. — Львів, 2006. — Т. 2 — С. 200.
3. Баранский Н.Н. Избранные труды. Научные принципы географии / редкол.

- В.А.Анучин и др. — М., 1980. — С. 199.
4. Маршалл, Альфред. Принципи економічної науки: реферат підручника / Альфред Маршалл; референт-уклад. В. М. Фешен-ко. - К.: АДС «УМКЦентр», 2001. - 216 с.
 5. Некрасов Н.Н. Региональная экономика: теория, проблемы, методы. — 2-е изд. — М., 1978. — С. 139—140.
 6. Портер М. Конкуренция : уч. пос. ; пер. с англ. — М., 2001. — С. 243—244.
 7. Чухно, А.А. Сучасні економічні теорії: підручник / А. А. Чухно, П. І. Юхименко, П. М. Леоненко; за ред. А. А. Чухна. - К.: Знання, 2007. - 514 с. - ISBN 966-556-551-7.
 8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України // [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.